

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Ornatele bisericesti.

Agenții umblă în roiu prin satele noastre cu ornate bisericesti, niște stofe pistrițe fără gust, fără timbru și croiul oriental, pe lângă aceasta stofele sunt slabe din fuior de urzici mai ales potrivit pentru lustrul. Agenții aceștia sunt parte din Gherla parte de prin alte centre ovreiești și introduc în biserică odăjdii în colori și forme imposibile pentru decorul bisericesc. La aceasta să mai asociază și inconvenientul că agentul să vără sub pielea epitropilor ori a altor fruntași, cari iau cuvântul în comitetele parohiale și aceștia sugerați de elogiul agenților votează sume horende în proporția materialului din odăjdiile oferite de agenți. Am avut ocaziunea a vedea odăjdie cumpărată cu 200 Cor. ce e drept scilicet ca de mătasa ear peste 3 ani am aflat-o toată zdrănită pentru că stofa pare a fi de păianjen. Astfel să risipesc enormi bani din cassele parohiale pe niște caricaturi de țesături de fabrică. Este timpul, ca să ne ocupăm de aceasta chestiune.

Conzistorele sunt datoare, să ieie afacerea în mână, ca să nu să mai facă aceea speculă pe conta casselor parohiale și să nu să introducă în biserică caricaturi nepotrivite pentru demnitatea bisericeii. Anume conzistorele să facă o prescripțiune exactă de formă și de colori și să comandeze din anumite locuri stofele executate în stilul prescris de biserică. Din aceste stofe să se aranjeze un magazin la librăria diecezană și parohiile să fie îndrumate a-și procura ornatele necesare dela librăriile diecezane cu prețuri fixe ca să fie premenită orice exploatare a bisericilor parohiale.

De sărbătorile Crăciunului s'a expus într-o vitrină din Arad țesături cu motive românești puse în vânzare de Reuniunea Femeilor din Orăștie. Între aceste erau și două patrafire. Lumea admiră frumsețea lucrurilor de mână și genialitatea com-

bițiilor de colori tot în motive românești. Și țesăturile aceste au devenit admirate și cercate până și prin Berlin, Paris și Londra pentru că pe lângă frumsețea lor mai au și avantajul trăinicieii. Un lucru de mână executat pe lână și pânzeturii românești este pe vecie făcut. Data fiind aceasta industrie națională ușor să poate ajunge scopul, anume: crearea unui nou ram de industrie, acela al ornatele bisericesti și apoi menținerea stilului oriental în ornatele bisericesti.

Chestiunea să poate rezolva foarte ușor: anume consistorele să dea reuniunii susamintite eventual și altei întreprinderi de natura aceasta, modele de stofe pentru ornatele bisericesti cu indicația colorilor și formelor accesibile pentru stilul bisericesc și aceste stofe să le țină într'un magazin împreună cu o croitorie. După părerea noastră o astfel de întreprindere împreună cu comerțul tuturor instrumentelor bisericesti incluzive luminile de ceară ar fi pentru dieceză o baie de aur din punct de vedere comercial; pentru parohii un scut împotriva exploatărilor, ear pentru caracterul oriental al bisericilor o adevărată școală și pe lângă aceasta s'ar dezvoltă un nou ram de industrie pentru acele pături sociale, cari n'au alt isvor de venit de cât lucru mânilor lor. Și aceasta trebuie să o facem cu atât mai ales cu cât libera admitere a ornatele și ornamentelor bisericesti deja ne-a important un colorit strein în biserică într'atâta în cât frații ortodoksi, cari vin din Orient și ne văd bisericile noastre cu lucruri streine de stilul oriental, primesc impresia că ne-am abătut dela ortodoxie ne-am »catolizat« precum zic dânsii, un titlu bine venit greco-catolicilor dar' condamnător pentru noi, cari numai din ignoranță am neglijat un ram de industrie națională și caracterul ortodox al ornamentelor noastre bisericesti.

Viața românească în Viena.

În puține orașe din apus este o colonie de români atât de bine organizată, pe cum e cea din capitala Austriei.

Românii domiciliați în Viena deși în proporție cu celea 2 milioane de locuitori formează o colonie numai de ceva peste una mie suflete, totuș se manifestă ca Români buni și dau semne înbucurătoare despre o viață adevărat românească atât pe terenul național și social cât și pe cel cultural și bisericesc.

Sub influința spiritului de asociere, ce e una din caracteristicile însușiri ale Vienezilor și conduși de dorul de a se vedea concentrați, ei sunt întruniți în 4 societăți: în societatea română ortodoxă jubilar imperială pentru zidirea unei biserici și înființarea unei comunități bisericești în Viena, societatea acad. România Jună soc. meseriașilor „Clubul Român” și soc. „Regele Carol I” pentru ajutorarea Românilor din țară lipsiți de mijloace.

Acestea societăți formează colonia română din Viena, la a cărei activitate deamă de laudat au o parte foarte însemnată și damele în frunte cu zeloasele doamne Florica Gramatovici născ. de Pruncul din Brașov și Delia Dr. Popovici n. Marienescu.

La inițiativa acestor doamne se aranjază în timpul iernei tot a 2-a Joi serate de popici în spațioasele localități ale cafenelei „Arkadenkafé”, unde pe lângă jocul de popici se cultivă dansurile noastre românești și se produce gentilele noastre conservatoriste și harnicii nostri conservatoriști de aici. Cu multă satisfacție trebuie să amintesc — ca român din Bucovina — că horă și Romană mai precis, grațios și corect jucată ca aici în puține petreceri am văzut. Seratele acestea, cari în unele părți din provincie ar putea fi privite de festivități ocazionale au scopul, ca să întrunească studenții rom. academici și meseriașii în sânul coloniei, unde fără spese să aibă o direcție plăcută și totodată să-și facă o școală socială românească, de care tineretul depărtat de vatra părintească și expus diferitelor influențe străine de aici are mare trebuință. La seratele acestea, unde se întrunește partea covârșitoare a coloniei, vezi „bătrânii” discutând chestii românești și făurind planuri pentru concentrarea forțelor române de aici. E de sine înțeles că la acestea petreceri e bine venit și primit cu dragoste tot Românul, carele fiind cu trecere la Viena, are dorul de a conveni cu frații lui de aici.

În special serata de popici din ziua Crăciunului a anului de abia expirat a avut o notă caracteristică prin faptul că întrunirea de atunci s'a schimbat într-o frumoasă serbare de Crăciun. Aceasta surprindere gingașă au făcut-o gentilele dame din colonie pentru acei Români singuratici, pe cari scurta i-a constrâns a petrece serbările nașterii Mântuitorului departe de căminul strămoșesc.

Serbarea aceasta a fost introdusă cu colinde naționale la lumina aprinsă ale unui admirabil pom de Crăciun, de ale cărui ramuri atârna chidia argintie. „O ce veste minunată” și „Trei păstori se întâlniră” de G. Dima, cântate de excelentul cor mixt a capelei române sub destoinică conducere a d-lui Ionel Crișan au făcut o adâncă și prea plăcută impresie asupra celor prezenți, cari abia încăpeau în spațioasele localități. După aceasta Dl. Dr. V. Cioban preot militar și preotul capelei române ortodoxe într-o orățiune frumoasă a făcut istoricul pomului de Crăciun, ear d-l Dr. Lazar Popoviciu a adresat celor prezenți cuvinte calde și pline de entuziasm național aducând la cunoștință, că damele din colonie stând de vorbă cu moș

Crăciun, s'au îngrijit, ca el să aducă daruri pentru cei buni. Acestea daruri într'un număr de peste una sută s'au distribuit celor prezenți prin sortare.

Pe cât m'a încântat serata de popici, pe atât am fost plăcut surprins de revelionul aranjat de societatea „România Jună”. Aici iarăși am putut vedea colonia română și din numărul mare al străinilor veniți la serată m'am putut convinge, că ce conexiuni mari și bune au Românii de aici cu conlocuitorii ceialtați ai orașului. Serata s'a început cu un concert și apoi a urmat dansul într'un mod animat. La 12 oare noaptea — în pauză — președintele societății a ținut o vorbire potrivită și cu colorit de tot națională urând publicului an nou fericit. Asemenea a mai ținut un discurs binesimțit și dl. Dr. V. Cioban poftind și dansul tot bi: ele pentru anul nou. După orățiile acestea ocazionale s'a început earăș dansul și a durat până în zori. Din nou trebuie să amintesc că romana și de astădată s'a dansat cu o specialitate rară, ce cu atât mai mult m'a frapat, fiindcă pe cum am observat în șirul dansatoarelor române dintre care celea mai multe erau în costumul național, am văzut și mai multe dame străine.

Nu pot trece cu vederea nici adunarea generală a Clubului Român, din a cărei decurgere corectă m'am incredințat, că și meseriașii nostri stau aici pe un grad înalt al culturii și sunt pătruși de spiritul de asociere, ce durere atât de mult ne lipsește nouă Românilor în genere.

Din evenimentele mai importante din timpul petrecerii mele la Viena trebuie să amintesc încă frumoasa serbare a Bobotezei. Rar am văzut un serviciu așa de frumos și armonios, pe cum a fost acesta celebrat în capela română din I., Löwelstrasse 8. Capela română acest giuvaer arhitectonic compus și instruat sub conducerea d-lui arhitect Cesar Popovici, a fost arhiplină de notabilitățile noastre de aici în frunte cu dl. ministru Mișu împrejurat de întreg personalul legațiunii și de credincioși pe cum și de mulți străini, cari din urmă vor fi fost atrași de salvele soldaților români din reg. 51, cari postați în fața capelei în decursul serviciului divin au dat 4 salve și apoi muzica militară a intonat imnul poporal și în urmă troparul „În Iordan” orhestrat de măiestrul G. Dima.

Asistând la serviciul acesta divin, executat atât din partea preotului cât și din partea corului cu o precizitate rară și armonică, încep și mai bine a înțelege rostul și entuziasmul, cu care muncesc cei din comitetul societății bisericești la ajungerea scopului dorit: a zidi o biserică română și a înființa o parohie, *căreia cu timpul să-i fie în ocrotire un internat pentru sârmanii români*, cari vor studia la institutele academice și industriale din Viena.

Prevăd că e o necesitate imperios impusă, ca și Românii din Viena să aibă un sion românesc, în jurul căruia să se concentreze toți Românii domiciliați în Viena și să nu fie constrânsi a merge la biserică de ritul lor, dar de tot străine de limba, firea, originea și naționalitatea lor.

Observând în acest timp scurt, că ce influență binefăcătoare are aceasta societate bisericească asupra coloniei întregi și văzând la Bobotează, că o mare parte a credincioșilor nici n'a încăput în capela de altcum destul de spațioasă, îmi vine să mă întreb, cum de factorii competenți în afacerile noastre bisericești și culturale nu s'au nizuț, ca deja mai de mult să aibă și conaționalii și coreligionarii noștri din Viena biserică și parohie română, pe cum o au aici coloniile altor popoare mai mici la număr decât noi.

Una mie de suflete românești — pe cum am auzit că este colonia română de mare în capitala țării, nu este o părticică neglijabilă a neamului nostru mai cu seamă dacă ne cugetăm că aceasta colonie în partea covârșitoare costă din elemente inteligente, cari în caz de nevoie stau cu drag la dispoziția acelor frați din 4 unghiuri ale României, cari au câte o afacere prin Viena și prin legăturile lor pot aduce servicii bune și cauzei românești. Afirmarea noastră ca Români în centrele mari străine ale Apusului — dar mai cu seamă în Viena — este o necesitate, căreia nu cred să-i poată contrazice nici un Român de bine. Fiii națiunii noastre așezați în Viena numai prin înființarea așezămintelor culturale se pot afirma și conserva mai priincios; deci e o chestiune a tuturor Românilor de bine, să deie concursul lor moral și material însuflețitei colonii române din Viena, ca să-și poată realiza fiertă și justa ei dorință de a avea biserică și parohie română.

Cu multă satisfacție am luat la cunoștință dela unii din membrii din comitetul societății bisericești, că acțiunea lor e întinpinată cu simpatie nu numai din partea forurilor noastre bisericești și culturale, ci și din partea publicului mare românesc.

Dovadă despre aceasta e, că societatea bisericească constituită la 3 Aprilie 1907 face progrese și numără între membrii săi notabilități de ale noastre din toate părțile, dintre cari anume P. S. episcopul Gherasim dela Curtea de Argeș, P. C. arhimandriții Patraș din Putna, Balmoș din Suceava, Vorobehievici din Dragomirna, Nifon din Sinaia, protosințelul Dr. E. Roșca din Sibiu, R. Ciorogar din Arad, Ex. Sa Lahovary, ministru plenip. din Paris, general Coanda din București, E. Porumbaru fost ministru și președ. camerei române. Alimăneșteanu, deputat la București, Sava Șomănescu Dr. A. Vlad din Transilvania precum deputații români din Bucovina, Dr. I. Mihu, etc. Doamnele B. general Lupu, M. Bilcescu, București. Maria de Pruncu și Elena Popovici la rașov, Elena Dr. A. Vajda Voevod Cluj, doamna Ermina Maniu Lugos, Dora Dr. V. Bontescu, Hațeg, etc.

Sum firm convins, conducătorii societății bisericești vor ajunge la scopul dorit, dacă tot cu râvna și zelul lor de acuma vor urmări înainte și dacă și publicul mare din toate ținuturile românești le vor da mâna de ajutor, pe cum și merită aceasta colonie română conștie de chemarea sa.

Călătorul.

Apa sfințită dela Bobotează.

În sufletul poporului român, credința despre apa sfințită a prins rădăcini atât de adânci, încât azi despre această nu să face nici o vorbă. Când sosește Boboteaza, nu este om, fie cât de sărac, să nu vină cu ulcica sa, să-și ieie apă din vasul comun, care ulcică apoi și-o leagă la gură cu o pânzătură, ca să nu între pravul ori alte ingrediente.

Farmecul apei noastre sfințite la Bobotează, a preocupat și cercul savanților, între cari nu odată s'a făcut vorbă despre modalitatea miraculoasă.

Fiind — cred — de importanță pentru lumea preotească, cum este judecat un act al cultului nostru și din partea laicilor, care n'au creștere religioasă, voui prezintă în următoarele păreriile câtorva învățați.

Învățăatul Sulzer într'o carte a sa zice: vreau a mă ocupa cu o întrebare fizicală: de unde vine că apa sfințită la Botez nu se strică. Aici mărturisește el singur, că în chestiunea acestui fenomen supranatural a întrebat pe medicul unui principe din România, care pe lângă toată învățătura sa fizicală — a mărturisit — că în apa sfințită nu vede altceva decât un ce supranatural, o operă deplină a minunii.

Sulzer la acest răspuns hotărât al medicului român, s'a provocat la ereticii englezi, cari tot pe vremea Bobotezei au obiceiul a lua apă, care păzând-o hermetic, aceea nu să strică. Acest caz nu ajută dar nici nu vorbește contra minunii apei noastre, din pricina că Românașii nostri nu-și prea dau silința — neavând vase corăspunzătoare — a păzi apa hermetică o acopere de multe ori numai cu un fir de busuioc, ori cu un petec de pânză și aceea cu toate acestea și la anul este limpede și gustoasă.

Hartmann prin anii 1878 despre procesul psihico-fisiologic al apei zice: se apropie cu pași repezi timpul, în care știința naturală va încetă a vorbi de materie moartă. Încă acum recunosc cei mai mari naturaliști partea psihică dinlăuntru atomelor și deja se începe a se învedera presimțirea, cumcă cheia pentru însușirea simplelor legi mehanice a atomelor, trebuie să se caute în partea psihică a atomelor...

Aici vedem că Hartmann, atribue atomilor parte psihică, din motivul căreia apoi apa primește darul vindecării.

Nu mai puțin s'a ocupat cu chestiunea aceasta și Schopenhauer, care dezvoltând vederile sale despre „voință și natură“ ajunge la concluziunea următoare: A suride ușor peste toată simpatia misterioasă, sau ce este mai mult peste toate operațiunile magice, lumea trebuie să aște ușor de priceput. Dar aceasta poate să o facă omul numai cu o privire superficială... și apoi continuă: cine se îndoește astăzi în faptele magnetismului vital acela nu neceazător ci neștiutor este. Vasăzică Sch. încă admite un magnetism vital, care în procesul sfințirii apei este preotul, el adevărat a puterea a atrage la sine atomii și ai supune schimbărilor, care schimbare însă biserică noastră o atribue Duhului sfânt.

Filosoful Tales într'o carte a sa zice că: apa este începutul tuturor lucrurilor. Dumnezeu este acel Duh, care face din apă toate. Mult interesantă este judecata lui Paracelsus un filosof renumit, care a trăit cu trei sute și jumătate înainte de aceasta. El zice: Prin credință cu închipuire poate omul face lucruri de minune, poate chiar atrage la sine lucrurile și dacă este împreună rugăciunea cu credință duhul în noi o sferă de activitate foarte estinsă. Tot el zice apoi mai departe, că sufletul trebuie să fie covârșit de credință și rugăciune astfel de tare, încât să se intrupeze să devie corp ori instrument simțit dinlăuntru omului. Aci par'că vorbește gândindu-se la locul din Sf. Scriptură unde se zice: de va fi credința ta numai cât un

grăunte de muștar, de vei zice muntelui acestuia să se mute, o va face.

Peste tot oprindu-ne la chestiunea sfințirii și darului de tămăduire a apei dela Botez din biserica noastră, se poate constata că în toate vremile au preocupat savanții, ca o afacere căreia au căutat ai da explicare naturală, dar în urmă s'a redus tot la propria cauzalitate, înrăurirea Duhului sfânt.

Medicii în decursul ocupării cu bolnavii nu odată au fost nevoiți să constate că neputincioșii cer apă sfințită și că aceea produce asupra lor un efect imbucurător și inviositor.

Obiecțiunile ce s'au făcut contra nestricării apei noastre sfințită, din partea apusenilor, că a lor apă se strică, își află explicarea în următoarele:

Cauză că apa ce se sfințește din partea preoției apusene se strică este că, nu se sfințește deplin, cași în biserica noastră unde pe lângă trasul clopotelor, tămăiat și pe lângă atențiunea strictă a poporului se roagă pogorârea Duhului sfânt peste apa gătită.

La stricarea apei sfințită de apuseni conlucră și necurătenia; tot creștinul adevărat își întinde vârful degetelor în apă și astfel se așază în apă o mulțime de materii străine, cari la tot cazul provoacă schimbări în apă.

După toate aceste vedem că și din punct de vedere al științelor naturale, se dovedește marele mister al sfințirii apei noastre dela Botez și al prefacerii acesteia cu puterea Duhului sfânt în apă lecuitoare și binefăcătoare la toate trebuințele vieții private.

În fața tainicului moment, dacă savanții și logicienii stau înmărmuriți, poporul român și mai mult trebuie să se întărească în credința sa ce o are despre minunea apei, și vesel că actele cultului nostru au făcut pe toți învățații să îngenunche în fața puterii preainalte, să caute tot mai mult a iubi legea strămoșească.

F. Oșorheiu, Februarie 1909.

Petru Popa,
paroh.

Învățătorul ca model în școală și societate.

(Continuare.)

5.) *Învățătorul să iubească totdeauna adevărul*, căci după marele moralist Silvio Pellico în opera sa *Datoriile omului*; „... adevărul este Dumnezeu; a iubi pe Dumnezeu și a iubi adevărul este un singur și acelaș lucru“. Negarea vieții noastre de a fi un bine, nerecunoașterea unei ființe supreme, care conduce totul ce vedem în univers, considerarea ca vis a vițiilor, când privesc în om o viață brută și nimic din tot ce-i vine dela Dumnezeu, apoi nenumăratele crime, nu sunt tot atâtea dovezi palpabile, despre slăbirea în puterea eternului adevăr? Roadele condamnabile le vedem la unele popoare apusene cari propagă credința ateistică.

Învățătorul nu-și află mai liniștită mângăere sufletească, decât numai în propagarea adevărului. Minciuna cu toate că isvorește din ea: falzitatea, linguișirea, calomnia ș. a. toate se refrâng în puterea pu-

ternicului adevăr, de aceea, învățătorul — fie prin vorbe ori fapte, să va nizuie ca să convingă întru toate împrejurările, că inima lui palpitează numai pentru adevăr.

6.) *Învățătorul să fie modest*. Modestia este una dintre cele mai de căpetenie virtuți, e așa zicând coroana tuturor celorlalte virtuți ale învățătorului.

După zisa poetului:

„Virtutea adevărată
Prin modestie se arată
Ea e celui bun insuțită
De cei generoși prețuită“.

„E fizica înțelepciunii, în cântul frumsetei,
Profumul preferinței, desemnul purpuriu,
Valoarea cuviinței, cununa tinereței,
E lina grațioasă, ca ceriul azuriu“.

Prin modestie numai, se încadrează meritul învățătorului; modestia l'acopere fără al ascunde. Ea e asemenea ca umilita vivară, carea se dă pe față prin profumul ei.

Modestia — după o parabolă a lui Tertulian — e asemenea omului care voind a să ținea de adevărata curetenie, l'aseamănă cu un artist, care știe umbla și jucă pe funie, voind prin aceasta să dovedească câtă atențiune trebuie mai vărtos îndreptată asupra tinerimei spre a o susține în nevinovăție, și spre a nu-i căsună cădere rușinoasă.

Învățătorul însuși nea-ogându-și mai mult din cea ce știe și din cea ce adevărat este, fiind astfel omul modestiei, va dovedi prin purtarea sa în toate acțiunile și nizuințele sale: în școală, în relațiunile cu lumea, în intimitatea familiei, în toate actele, toate apucăturile, în modul de a umbla, de a vorbi, de a se îmbracă, etc. că singura condițiune a vieții sale nu este altceva decât modestia. Prin o modestie deamă să dovedească, că cu nimica nu este nimenea superior celui alt, ci numai superbia ori măreția contrară modestiei își arogă asemenea prerogative nejuste față de semenii săi. Avere, înaltele poziții sociale, talentele sunt desigur prețioase, dar nefiind conduse de modestie nu valorează nimica.

7.) *Învățătorul să aibă paciență*. În lumea de toate zilele auzim adese ori zicând: „Dascăl n'aș vrea să fiu pentru mare preț în lume; eu n'aș putea avea paciența aceea; eu am numai un copil și acesta-mi face mult năcaz; ba soartea dascălului nu e nici cât de pizmui“.

Din aceasta zicală obișnuieți a o auzi zilnic din gura sâtenilor și a altor oameni cu carte, putem deduce că starea învățătorului nu e întru nimica de invidiat, și, că cu chemarea învățătorului sunt împreunate cele mai grele probleme ce le are de rezolvat.

Din experiență știm, că nu este zi, în care învățătorul n'ar avea năcazuri, cari li amărăsc și neliniștesc pacea sufletească. Mulți părinți, ba și alți factori chemați, aruncă fără nici o cauză cele mai grele invinuiori ori îl fac responsabil sub pretextul că unii elevi nu pot produce progresul dorit de ei. Ce atitudine va lua învățătorul în fața unor astfel de elemente încăpăținate și răutăcioase, cari n'au în vedere nici zelul, nici energia nici calificățiunea învățătorului, ori, fără să cenzureze capacitatea elevilor ori a altor împrejurări interne ori externe de școală și provenite fără voința și fără a fi culpabil învățătorul? În astfel de împrejurări, dacă învățătorul nu va fi înarmat cu arme pacienței și a răbdării, va fi pururea expus torturilor de a-și expune viața diferitelor boale trușești și sufletești ori a-și blăstămă soartea în care

a ajuns, ori în cazul extrem a recurge la cele mai riguroase mijloace de a-și maltrata elevii, pentru-ca ast-mud, să satisfacă barem în partea acelor elemente neraționabile ori răzbuțătoare. În cazul unor asemenea calamități învățătorului, nu-i rămâne altceva, decât predominant de aceea armă a pacienței și a răbdării, desconsiderând ori-ce patimi ori pretenziuni contrare cu principiile pedagogiei moderne, să înainteze stăruind a progresa după legile impuse de legea naturii și după cum îi permit împrejurările, căci după zisele pedagogului Smiles; „Adevăratul progres nu poate sburâ ca paserea. Rezultatele mari nu să pot îndată ajunge, și putem fi mulțumiți, dacă și aci ca și în umblet, putem înainta paș de paș. Poama cea mai bună ne face să așteptăm mai mult după ea, pentru-că ea să coace mai târziu“. „Nu fiți lacomi în progres, zice mai departe Andrei Fay, însă nici o zi să nu treacă, în care să nu progresați!“

Repetez, paciența este călăuzul și scutul celorlalte virtuți, iar unde paciența și răbdarea lipsește ori-ce încordări și osteneți să perd înzadar. Numai prin paciență de fer și încă în grad foarte înalt învățătorul va învinge orice obstacole ce-i stau în cale.

8.) *Învățătorul să fie zelos și cu activitate.* Pentru-ca învățătorul să poată devinge triumfător toate greutățile în toate direcțiunile vieții și pentru-ca să poată progresa cu pași siguri pe calea impusă de chemarea sa este neîncunjurat de lipsă ca să devzoalte o activitate aprigă plină de zel și abnegațiune.

Activitatea este deviza existenței noastre, numai prin activitate continuă și neîntreruptă a ajuns omenirea la cel mai înalt grad de civilizațiune la cultură și știință.

Învățătorului îi sunt încredințate acele ființe ale căror facultăți amortite are a le deșteptă și perfecționă spre a le apropia de celce le-a creat. Fiindcă această operă reclamă o activitate și un zel neîntrerupt, o abnegațiune de sine și un entuziasm neslăbit, chemarea învățătorului este mare și grea. „Labor omnia vincit“ zice o maximă latină, adică Lucrul învinge toate.

Dacă maxima aceasta să referește fiecărui individ care-și arogă o existență onorifică, pentru învățător e o condițiune neîncunjurabilă. Fără o activitate perseverantă școala nici odată nu va ajunge cu siguranță la sublimul său scop, căci după cum amintisem mai sus, elevii fiind dotați la început cu calități nedezvoltate sau mijlocii, în lipsa activității și a unui zel și aceste calități ușor pot degenera.

Vitorul elevilor cari mai târziu vor deveni oamenii societății și a patriei este depus în mâinile învățătorului, de aceea și rezponzabilitatea ce o are înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor este mare.

De aceea foarte nimerit vorbește la acest subiect Iosif de Galazenz: „Tu nu ești rezponzabil înaintea lui Dumnezeu numai de tine însuși, ci și de junimea ce-ți este încredințată. Preparează-te cu îngrijire pentru ziua cea mare, când va trebui să-ți dai seamă de tot ce ai făcut. Învăță dară a prețui după adevărata sa valoare vocațiunea ta! Binele junimei e în mâinile tale. Ea te va binecuvânta sau te va blăstăma, după cum vei fi știut a o conduce“.

9.) *Învățătorul să aibă tact pedagogic.* Prin un tact pedagogic învățătorul să află totdeauna în pozițiunea aceea sigură, de a afla și aplica cu siguranță și la orice moment atari mijloace, cari fiind mai corăspunzătoare individualității elevilor, mai ușor își poate realiza scopul dorit. Învățătorul carele se va acomoda în toate și preste toate individualității copiilor, carele se pricepe la alegerea mijloacelor pentru realizarea

scopului, și în toată activitatea sa pedagogică să arată a fi cu precauțiune, zic, un asemenea învățător având tact pedagogic este mai plăcut elevilor săi cari vor îndeplini cu bucurie orice dorință a învățătorului său.

(Va urma).

Sufletul omenesc.

(studiu metafizic)

de

Vichentie Simiganoschi

preot ort. rom. în Ilișești (Bucovina).

— Continuare. —

II. Substanța.

Ulterior se naște întrebarea, cum avem de explicat definitiv dogmatică adusă pentru suflet ca o substanță reală, nematerială, spirituală, eternă, știut fiindcă cuvântul *substanță* în graiul comun înseamnă tot atâta ca cuvântul ingredientă, adică ceva material.

În decursul relevărilor am subliniat, că *substanța* este substratul actual al fenomenelor ca materia, cel cantitativ al corpurilor.

Fenomenele fiind produse de forțe, substratul lor numit *substanță* nu poate fi alta ceva decât o forță metafizică.

Pentru-că fenomenele vieții omenesti sunt produse de suflet, de aceea îl putem cu tot dreptul numi o *substanță*, sub care cuvânt nu avem de înțeles ceva material, ca în graiul comun, ci o forță metafizică ca princip de actualitate. Filozofii cu bună samă nu sunt de acord în ceea ce înțeleg sub cuvântul *substanță*. Aristotel singur nu-l întrebuintează totdeauna în unul și același înțeles. Uneori îl folosește, pentru a însemna ceva constant, neschimbabil (ουσία — usia), altă dată înțelege forma legată de materie, în alte locuri esența, ba chiar și individul. De altă dată admite trei substanțe: materia, forța, productul lor. Leibniz o ține de o forță, Descartes-Cartesius și Spinoza de ceea ce spre existență nu are lipsă de alte ființi. După dânsii și Dumnezeu este o substanță. Pentru Locke ea este purtătorul diferitelor calități. Având a înțelege sub cuvântul „purtător“ numai o subsistență, substanța devine materie, căreia o temelie stă sub formele concrete ale obiectelor. Înțelegând însă producerea activă a calităților, substanța devine forță fundamentală — ceea ce dovedește, că nici acest filozof nu apucase a-i da o determinație precisă, ci a lăsat loc, să nu gândim ori una ori alta.

Kant încă nu este pe deplin lămurit, ce ar fi substanța, închină însă a-i ipostasa ceea ce este constant, neschimbabil, adică *esența*. Nici Schopenhauer nu o determină precis, îi pare însă, că este abstracțiunea materiei concrete. Din acest motiv el reproabă ca o subreptiune, dacă sufletul se definește ca o subreptiune, dacă sufletul se definește ca o substanță nematerială.

După socotința mea *substanța* nu poate fi identică cu materia, pentru că ea este corelatul ei, ea este numai substratul forțelor active în materie. Înțeleg așa dară sub cuvântul *substanță*, forța metafizică, pe care de altă dată am numit-o *voluntate* sau *energie* naturală. Filozofii fiindcă nu sunt de acord în ceea ce înțeleg sub cuvântul *substanță*, și fiindcă teologia o aduce sufletului ca *predicat*, de aceea mă lipsesc și eu de definiția ei, dară înțeleg sub acest cuvânt o forță metafizică, care în corpul material produce fenomenele vieții.

Totodată mă feresc a-i da atributul „nematerial“, pentru că — toată numirea având raționamentul deosebirei — acest atribut presupune și forțe materiale, a căror existență se susține de monismul cosmologic al teoriei materiale.

Aurul ca materie nu ar fi atât de scump, dacă noi nu l'am răvni atât de lacom pentru energia cea mare dintre atomele sale, care îl face atât de estensiv și plastic. Ce ar fi omul fără de forță vitală și fără de *substanță* — o nimicică întreagă.

De aceea *substanța* nu este o capacitate a materiei, ci ele amândouă împărechete sunt corelatele realității. Nu materia produce acțiune, ci *substanța* activă formează materia pasivă și îi dă viață, care fără de energia *substanței* ar lipsi. Materia în sine moartă nu este alta ceva decât mediul de obiecționare al *substanței*.

În continuitatea concluziilor stringente — de oarece o *substanță* materială metafizică nu există — prin definiția sufletului ca *substanță nematerială* prin acel pleonasm teologia plană cade în colizie, să nege ceea ce de altă dată susține și viceversa. În rezumat — definiția sufletului ca *ființă* sau *substanță* este ireprosabilă, dacă noțiunile predicative sunt pe deplin conținutiv precizate. Îndată ce lipsește lămurirea conținutivă, ce avem de înțeles sub aceste predicate, atât definiția cât și toată știința bazată pe dânsa se năzuie — din cauză că-i lipsește suficiența motivelor noetice.

Ori de explicăm sufletul ca o forță metafizică ridicată la cea mai supremă potență, ori ca *ființă* sau *substanță*, pentru știință rămâne irelevant, căci precum nu simplul atribut face calitatea, ci aceasta ne duce la dânsul, nici simplul predicat încă nu face realitatea subiectului, tot așa nu singurul semn al vorbirii face adevărul, ci mai vărtos numai concordanța între realitate și ideile exprimate prin cuvânt.

Prin faptul că sufletul nu-l simțim altfel decât ca o putere de viață, ținând cont de știința universală, care mijlocește unitatea lumii, fără de greș îl putem numi o forță *esențială, substanțială, — esențială* pentru că ea neprodus, constant și neschimbabil este princip și miez metafizic, pentru tot ce-i omenesc, și *substanțială*, pentru că este substratul său fundamental tuturor funcțiilor de viață psihofizică. Aceste două atribute nu se pot lua vicariant unul pentru alul, pentru că nu-s identice. Noțiunea „esențială“ înșamă rangul ocupat de suflet în constituția dualistă analog cu atri-

butul „*inamabil*“, iară *substanțial* înșamnă rolul actualității. *Una ce este, alta ce face.*

Tot așa de irelevant rămâne și pentru teologie pentru că în tot felul de explicație originea d-zeească nu i-se deneagă.

Pentru motivul că nu conservatismul vederilor tradițional apucate și lipsite de prmitatea temeiurilor ci stăruința la o concordanță între idei și realitate de o parte, între idei și legile gândirii de altă parte în adevărul real și logic, de aceea teologic adevărat este numai aceea, ce află adevărarea științei obiective ca lauzită de credință și lămurită prin filozofie.

Dacă numim sufletul *știință spirituală, reală eternă* sub predicatul „*ființă*“ înțelegem forța metafizică în sine esențială, constantă și neschimbabilă, care ca una și aceea și în diversele organe produce diverse funcții în întreg corpul organic fenomenul vieții.

Atributul „*real*“ înșamnă faptul subsistenței sufletului ca temelie metafizică a tuturor funcțiilor vitale — spre deosebire de *ideal* sau închipuit, cum îl numește materialismul, pentru care suflet și viață organică sunt noțiuni identice, fără să-și dea samă de cauza ei efectivă.

Cumcă sufletul este miezul realității noastre nică o psihologie obiectivă nu va contesta. Dară dacă materialismul, care toată acțiunea o deduce din materie, prin teoria sa neagă existența sufletului, mă mir de ce se mai vorbește de o psihologie.

(Va urma.)

CRONICA.

„*Ne temere*“. Enciclica papală, pe care am dat-o în traducere în coloanele acestui organ (nr. 2 a. c.) a fost scoasă din vigoare pentru un an, pe teritoriul țării noastre. Circulă în ziarele catolice din țară, că această dispoziție a papii s'a făcut la întervenirea prelaților rom. catolici din Ungaria.

Congrua catolicilor. La conferința ținută în ziua de 30 Ian. în Buda, de prelații catolici, s'a discutat cauza congruei și alte lucruri mărunte; au participat și arhieriei gr. catolice V. Hossu, G. Firczak (Muncaci) și Dr. Dr. Radu.

Pentru analfabeți. Ziarul „*Az ujság*“ desmintește zvonul, care s'a făcut într-o parte a presei, că s'ar fi dat ordin pentru a fi oprite prelegerile cu adulții analfabeți, însoțeste desmintirea sa cu comentarul, că e posibil să fi fost oprită în activitatea sa vre-una din acele școli, dacă nu s'au anunțat ținerea prelegerilor, căci protopretorii pot evalifica astfel de conveniri drept intruniri publice.

Punem în atențiunea celor interesați, să nu dea privilegiu la ivirea astor fel de cazuri.

Copiii surdo-muți din comit. Aradului, Bichișului, Bihorului, Cenadului și din comuna Aradul nou pot cerceta școala de surdomuți din Arad. Fără deosebire de confesiune să primesc toți aceia, cari n'au trecut de 10 ani și își înaintează rugărilor de primire înainte de 1 Martie. Direcțiunea institutului dă părinților informații mai amănunțite.

Hirotonire. P. S. Sa Domnul Episcop diecezan a binevoit a hirotoni la 25 Ian., intru diacon, iar la 5 Febr. a. c. intru prezbiter, pe candidatul de preoție Serafim Berariu (din arhidieceză), ales capelan în parohia Gherțemiș (protoprezb. Vârșetului), dieceza Caransebeș.

Logodne. Vrednicul și simpaticul învățător din Bontești, Lazar Ingrisan s'a logodit cu D-șoara Ana Zerna din Brad. Actul logodnei l-a săvârșit părintele protopop Vasilie Damian.

Felicitări!

— Domnul Remus Munteanu, cul. tipograf s'a logodit cu dragălașa D-șoară Emilia Adamoviciu.

Să fie într'un ceas bun!

Moartea părintelui Grigorie Mladin din Curtici. În 12 Febr., s'a stins în Curticiu, unul dintre cei mai distinși preoți ai diecezei Aradului, părintele Grigorie Mladin, în al 62-lea an al vârstei, și al 4-lea an al preoției sale. Moartea, deși n'a venit pe neașteptate, căci regretatul suferia de multă vreme de o boală care nu iartă, — ne atinge totuși într'un chip foarte dureros, căci Grigorie Mladin a fost un excelent tovarăș de luptă foarte prețios, un amic devotat și mai presus de toate un suflet de român verde. Îl deplângem din toată inima și trimitem familiei îndureratele noastre condolente.

A fost înmormântat în 14 Febr., în Curtici. Din Arad a fost P. C. Sa Roman Ciorogariu și mai mulți prietini și stimători ai defunctului.

Fie-i țărâna ușoară!

Cronică bibliografică.

Puterea sufletească de prof. C. Rădulescu — Motru vol. III și IV. despre afirmarea personalității omenești în principalele momente ale culturii, legea conservării unității sufletești, persoană și mediu, mecanismul actului voluntar, caracterul. puterile sociale și despre cultură. — Din aceasta simplă înșirare a capitolelor să poată vedea cât de aproape îi privește pe cetitori noștri mai cu seamă învățătorii, cartea D-lui prof. C. Rădulescu — Motru, de aceea ne păstrăm dreptul de a reveni și a reproduce unele părți din această carte în unul din numerile viitoare.

Cântece din lumea vechiă. culese de Gh. Tulbure. O colecțiune de balade populare dintre cele mai frumoase strânse în volum cu „dorința de a mântui de peire o parte din aceste scumpe mărgăritar ale geniului popular și a aduce astfel o oare-care contribuție la înbogățirea literaturii populare”. Nouă, cunoscând colecțiunile bogate de cântece populare ale păr. Tulbure publicate în mare parte în „Țara noastră”, ne vine a crede, că în acest volum (abia de 72 pag.) a adunat cele mai frumoase cântece cu gândul, ca „închinându-le sufletului neamului românesc” să nobilizeze prin ele gustul de cetit, gustul estetic al poporului și în felul acesta îl scuzăm, că abătându-să dela bunul obicei al colecțiunilor noastre, nu ne indică locul de unde a cules baladele sale.

În *Biblioteca Minerva* din București a apărut No 18: Călugărul Gherasim de Al. Gh. Doinaru un volum (șapte) de schițe humoristice în frunte cu o novelă a cărei titlu l-a împrumutat întregului volum costă 30 bani.

Tot în această bibliotecă de popularizare No 16-17 a văzut lumina tiparului o nouă ediție a romanului *Taras Bulba de Gogol* în o bună traducere de L. L. Brândza.

Emil Gârleanu dă în editura Minerva București o foarte bună traducere a romanului *Sapho de Alfonse Daudet*. Roman de moravuri parisiene pe care Daudet îl dedică fiilor săi „când vor avea douăzeci de ani”. În roman altcum cu tendințe moralizatoare sunt povestite încercările la cari e supus un tânăr universitar ajuns în viltorile capitalei (Parisului).

Nrul 1 din *Candela* foaie bisericească literară aduce un coprins bogat și variat Dr. V. Gheorghiu despre viața și activitatea s. apostol Paul. C. Morariu despre virtutea creștină. Dr. Octavian Isopescu un discurs inaugural. Bărgăuan: O serie de cuvântări ocazionale etc.

430—431 din „Biblioteca pentru toți”, coprinde: *Regele Carol al României de Mișe Kremnitz* traducere de Const. Graur.

În literatura românească nu există până acum o lucrare populară asupra vieții și activității Regelui Carol I. Lucrea de față vine să umple acesta lacună.

Autoarea legată de familia suveranilor prin o îndelungată pretenie ne-a redat sub o formă plăcută întreagă viața a celui dintâiu Rege al României. Biblioteca pentru toți să afle de vânzare și la librăria diecezană din Arad.

„*Luceafărul*” Nr 4 cu următorul sumar: O. C. Tăslăuanu, Unirea. Al. Vlăhuță, În zorii mântuirii. Vasile Alexandri, Hora unirei (poezie). Cat. Theodorean. Băiatul. A. E. Căntece (poezie). I. B. Impresii din București: Cursul de dicțiune — La Teatrul național. Maria Popescu, Din popor: Patimile lui Christos (poezie). Al. T. D. Bărbați din epoca Unirei. I. Broșu, Resignare (poezie). Dări de seamă, Tit Bud: Poezii pop din Maramurăș (E. H.). — Piese de teatru pentru tinerimea (A. O. M.). — Ioan Adam: Constanța pitorească (T.). — Ermil Borcia: Bobârnași și Bazaconii (S.). Cronică. † Coriolan Brediceanu. Fundatori și Fundațiuni. Confegințe în Bistrița. Reviste și ziare. Știri Ilustrațiuni: Elena Doamna. Cuza Vodă. Vasile Alexandri. Bărbați din epoca Unirei. Coriolan Brediceanu.

A apărut No, 412. din Biblioteca pentru toți Svato-pluk Cech: „*Cântecele Sclavului*” traducere de P. Lișteveanu.

În numărul acesta se dă pentru prima oară cetitorilor Bibliotecii pentru toți” una din cele mai de seamă scrieri ale sus numitului poet cech. Prin această carte Cech, își câștigă meritul de a fi fost un luminător al națiunii sale obidite, un conducător neobosit al rătăciturii sau neam. Din rândurile acestei cărți se resfrânge, pare și revolta și compătımirea cântărețului față de viața înjositoare pe care o ducea compatrioții lui Versurile lui Cech sunt pătrunzătoare și pline de foc în sufletul celor, amărăți ecoul lor a răsunat ca o tâmbiță redeșteptoare. Și cu toate că acțiunea e condusă de personajii vechi, cântecele par și vor părea apururi născute pentru timpurile prezente, pentru timpurile noastre de sclavie modernă în care libertatea planează doar ca o formalitate veșnic neimplinită. Citirea lui e folositoare atât celor nepastuiți de soarte, cât și favorizilor ei — ambii își vor vedea felul lor de-a fi zugrăviți cu o reală măiestrie de poet. Prețul 30 bani De vânzare la toate librăriile din țară. Catalogul complet al acestei „Bibliotecii pentru toți” a se cere gratis la Librăria Alcalay, — București.

Poșta Redacției.

D-lui Petru Popa. Mulțămiri. În numărul viitor.

D-lui N. Crișmariu. În numărul viitor.

Inscripții școlare

conform ordinațiunii ministrului de culte și instrucțiune, precum și a forurilor bisericești-școlare, se află spre vânzare la:

Librăria diecezană din Arad.

Prețul 8 coroane.

Concursuri.

Pe baza rezoluției Ven. Conz. Nr. 2587/1908 și în urma publicării prime de concurs fără rezultat, prin aceasta se publică din nou concurs pentru parohia a doua vacantă de *clasa I* din *Taut*, cu termen de *30 zile* dela prima publicare, pe lângă următoarele emolumente:

1. Jumătate sesie pământ parohial extravilan. 2. Pentru bir 200 cor., în bani gata dela cult. 3. Stolele îndatinate anume: dela botez 80 fileri, molitva 14 fil., feștanie 26 fileri, dela cununii 2 cor., dela înmormântări până la 7 ani 2 cor., dela 7—5 ani 4 cor., iar dela 15 ani în sus 6 cor., având preotul pentru aceasta plată a săvârși și slujba eșirii sufletului și sfințirea casei, pentru cetirea unui evangelist (stălp) cu liturgie și sfințirea casei va avea 12 cor., fiecare evanghelie pe drum 4 fil., la pomeni 6 fil., dela alte servicii obveninde și extrase, după uzul local anterior. 4. Congrua pentru cl. I 1329 cor., 80 fil.

Doritorii de a oșupă aceasta parohie sunt poștiți a-și înaintă recursele lor ajustate regulamentar la oficiul protoprezviteral în Butyiu cu observarea §-lui 20 din Regulamentul pentru parohii, având a se prezenta în s. biserică spre a-și arată dexteritatea în oratorie și rituale.

Comitetul parohial.

În conșelegere cu: *Trăian I. Magier* protoprezviter.

—□—

3—3

Pentru deplinirea parohiei *Jaca* (Zsáka) devenită vacantă prin strămutare, prin aceasta să escrie concurs cu termen de *30 zile* dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1) Casa parohială cu supraedificatele și intravilan, 2.) Pământul parohial arător și fanaș dinpreună cu competița de pășune, 28 jug. 1338 □. 3.) Competița de bir, 15 cub. grâu de pâne, 4) Stolele dela funcțiunile obveninde după uzul din trecut. 5.) Intregirea dela stat 1310 Cor 40 fil. pentru preoți cu 8 clase.

Contribuțiunea erarială după pământul parohial o solvește comuna bisericească. Alegându-l preot va avea să catehizeze la școala eventual la școlaele din loc, precum și a conduce socoșile bisericești-școlare, fundationale precum și toate afacerile scripturistice ale parohiei, fără a pretinde pentru acestea lucrări, altă remunerațiune dela parohie ori dieceză.

În fine să notează că preotul alegând va avea să rebonifice fostului paroh, de prezinte protopop al Vașcăului, pentru investiriile făcute de acesta la parohie, suma de 100 cor.

Parohia fiind de *clasa primă (I)* dela recurrent să recere ecalificațiunea prescrișă în §-17 p. I al Regulamentului pentru parohii. Recursele ajustate cu documentele originale de ecalificațiune sunt a să înainta Prea Onor. oficiu protopopesc în Oradea mare iar recurrentii vor avea să se prezinte cu observarea §-ului 20 din Regulament în vre-o Duminică ori sârbătoare în s. biserică din loc spre ași arată dexteritatea omiletică și rituală.

Comitetul parohial.

În conșelegere cu: *Toma Pacala*, protopop.

Pentru indeplinirea stațiunii învățorești dela școala confesională din *Monostur* (protoprezviteratul Timișorii), devenită vacantă prin pensionarea învățătorului Nicolae Luchin se escrie concurs cu termen de *30 de zile* dela prima publicare în organul diecezan.

Emolumentele anuale sunt: 1) în număr 1000 (una mie) coroane, ce se vor răspunde din cassa cultului; 2) pentru conferință și scripturistică 20 cor.; 3) locuință în natură: 2 chilio o cuină și o cămară; 4) din intravilanul pe care e zidită școala, afară de curte teritorul îngrădit $\frac{1}{4}$ jugher grădină; 5) dela înmormântări unde va fi poștit una cor.; 6) cvincvenal legal la timpul său se va cere dela stat. 7) pentru curatorat și încălzitul salei de învățământ se va îngrij parohia.

Dela recurrentii se cere ecalificațiunea prescrișă și declarațiunea, că de când reflectează la cvincvenal și la câte cvincvenale e îndreptătit prin lege? Alesul va fi obligat a conduce strana regulat, precum și a instrui elevii dela școala sa în cântările ceremoniale fără altă remunerație.

Recursele ajustate cu documentele de lipsă și adresate comitetului parohial sunt a se înaintă la Prea On. Oficiu protoprezviteral în Timișoara (Temesvár) vor avea să se prezinte în vre-o Duminică ori sârbătoare în sf. biserică spre a-și arată dexteritatea în cântare și în tipic.

Dat din ședința comitetului parohial, ținută în Monostur la 17/30 Ianuarie 1909.

Comitetul parohial.

Cu consenzul protoprezviterului: *Dr. Tr. Putici*, inspector de școale.

Licitațiune minuendă.

În urma încuviințării Venerabilului Consistoriu ort. rom. din Oradea-mare de sub Nr. 2320/1908 prin aceasta se publică licitație minuendă pentru edificare bisericești din comuna *Buntesti*, tractul protopopes Vașcău, cercul pretorial Beiuș, cu prețul de esclamar 5174 cor. 41 fil., pe ziua de *7 Martie* st. n. 1909 orele 10 a. m. în localitatea oficiului parohial din loc. Licitanții au să depună ca vadiu 0% din prețul de esclamar, sau hârtii de valoare sau în bani gata. Preliminarul de spese, planul și condițiunile de licitație se pot vedeă la oficiul parohial. Comuna parohială rezervă dreptul de a da lucrarea spre executare acelu dintre licitanți, în care va avea mai mare încredere. Licitanții nu-și pot forma drept la diurne și spese de călătorii. Contractul pentru întreprinzător va fi valabil îndată după subscriere, iar pentru comuna bisericească numai după aprobarea din partea Ven. Consistoriu.

Dat din ședința comitetului parohial din Buntesti ținută la 18/31 Ianuarie 1909.

Terentiu Pop,
paroh, președintele com. par.

Georgiu Vidicanu,
notarul comitetului.

—□—

1—Șii